

SvD OPINION

Riksbankens ansvar bör utökas

Skuldcrisen visar att det krävs en omfattande förstärkt tillsyn av riskerna i det finansiella systemet. Vi föreslår därför att en finansiell stabilitetskommitté inom Riksbanken inrättas, skriver SNS konjunkturråd i sin rapport för 2012.

19 januari 2012 kl 06:09, uppdaterad: 19 januari 2012 kl 11:21

BRÄNNPUNKT | EKONOMI

Den senaste finanskrisen visar att det rådande ekonomisk-politiska ramverket inte är tillräckligt för att säkra den finansiella stabiliteten. Det samverkansråd mellan Riksbanken och Finansinspektionen som presenterades i går är bara en tillfällig lösning. Det är uppenbart att det krävs en omfattande förstärkt tillsyn av riskerna i det finansiella systemet som helhet, inte bara av de enskilda bankerna.

I SNS konjunkturrådsrapport 2012 argumenterar vi för att det är naturligt att ge ansvaret för detta till en speciell kommitté inom Riksbankens organisation.

I årets konjunkturrådsrapport konstaterar vi att den penningpolitiska strategin med ett flexibelt inflationsmål generellt varit framgångsrik. Sedan inflationsmålet infördes i början på 1990-talet har inflationen stabiliserats på en låg nivå och Riksbanken har, tack vare sin självständighet och tydliga kommunikation, etablerat en stark trovärdighet för sitt mål.

Men efter de senaste årens utveckling står det klart att det behövs mer övergripande institutionella förändringar för att kunna identifiera risker på finansmarknaderna och säkra systemets stabilitet. Det råder ingen tvekan om att den senaste krisen i stor utsträckning uppstod just på grund av bristande inblick i riskerna på de finansiella marknaderna.

Enligt Riksbankslagen har Riksbanken, utöver uppdraget att upprätthålla ett fast penningvärde, som uppgift att främja ett säkert och effektivt betalningsvärde. Riksbanken har alltså redan ett ansvar för den finansiella stabiliteten i Sverige. Det är ett ansvar som delas med andra myndigheter, bland annat Finansinspektionen. Men hur detta ansvar i praktiken är fördelat mellan de olika myndigheterna är idag oklart. Det finns inte heller några tydligt utpekade verktyg för att uppnå stabilitet på en övergripande systemnivå.

I samband med den finansiella oron har vissa kritiker menat att Riksbanken borde ha försökt dämpa den snabba kredittillväxten och motverkat risken för "bubblor" på bostadsmarknaden genom att höja

Du bevisar jo exakt det jag sa, när du påstår att "på marknaden umgås...

trauner

Fler kommentarer 52

reporäntan. I den internationella debatten har det också föreslagits att till exempel kreditvolymen eller tillgångspriser uttryckligen tillåts påverka räntebesluten.

I likhet med andra bedömare menar vi att det finns tre olika sätt att fördela ansvaret för den finansiella stabiliteten på makronivå:

1. Riksbanken kan ensam få ansvaret genom inrättandet av en finansiell stabilitetskommitté inom banken.
2. Riksbanken kan dela ansvaret med befintliga myndigheter inom ramen för en "systemrisknämnd" som placeras utanför Riksbanken.
3. Man inrättar ett oberoende finansiellt råd, som i likhet med Finanspolitiska rådet saknar egna instrument men som kan lämna rekommendationer till existerande myndigheter.

Vi anser att mycket talar för det första alternativet med en lösning inom Riksbanken. Riksbanken har omfattande analytisk kompetens på detta område. Den senaste krisen har också visat att åtgärder för prisstabilitet och finansiell stabilitet är mycket nära sammankopplade, i synnerhet i kristider. Detta gör en lösning inom Riksbanken naturlig.

Vi anser med andra ord att Riksbanken bör få ett tydligare ansvar för tillsynen av de finansiella marknaderna på makronivå. Mer konkret bör en särskild finansiell stabilitetskommitté inrättas. Denna kommitté bör vara separerad från en penningpolitisk kommitté med ansvar för inflationsmålet. Den nya finansiella stabilitetskommittén bör få tillgång till ett antal instrument (exempelvis kapitalkrav som varierar över konjunkturcykeln), men reporäntan bör inte vara ett av dem. Reporäntan bör huvudsakligen vara reserverad för den penningpolitiska kommittén i dess strävan att upprätthålla inflationsmålet.

Även om de två kommittéerna bör ha tydliga mandat och arbeta separat är det naturligt att de har en nära kommunikation, i synnerhet i kristider. Vi anser även att vissa ledamöter, däribland Riksbankschefen, bör sitta med i båda kommittéerna.

Det nya institutionella ramverket kräver förändringar av Riksbankslagen. Den finanskriskommitté som regeringen tillsatt bör antingen själva presentera ett nytt lagförslag eller föreslå att det tillsätts en utredning i detta syfte.

Det samverkansråd som igår presenterades av Riksbanken och Finansinspektionen är ett steg i rätt riktning men bara en tillfällig lösning. Riksbankens ansvar och befogenheter måste tydliggöras genom ny lagstiftning.

MARTIN FLODÉN

professor i nationalekonomi, Stockholms universitet

ANNA LARSSON

fil. dr i nationalekonomi, Stockholms universitet

MORTEN O. RAVN

professor i nationalekonomi, University College London

ANDERS VREDIN

(ordförande), docent i nationalekonomi. Har varit vd för SNS 2010-2011

Fler artiklar om eurokrisen:

to 23 feb "Vi bör rösta nej till fördragsändring i EU"
må 20 feb "Svältkurer fördjupar skuldkrisen"
ti 7 feb "Vi måste säkra jobb och tillväxt i Europa"
må 6 feb "Avliva myterna om ny finansskatt i EU"
må 30 jan "EU kan fastna i negativ spiral"
lö 28 jan "Jämställdhet kan få fart på EU:s ekonomi"
lö 28 jan "Pakt låser oss vid högerpolitik"
to 19 jan "Andra partier mörkar om europakten"
27 dec 2011 "S bör ompröva sitt nej till europakten"
24 dec 2011 "Pakten räddar knappast euron"
18 dec 2011 "Demokratin blir krisens första offer"
16 dec 2011 "Fel att koka ned svår fråga till för eller mot"
13 dec 2011 "FP vill införa euron mot folkets vilja"
13 dec 2011 "Vi hör hemma i Europas kärna"
12 dec 2011 "Cameron fick bli syndabock"
1 dec 2011 "Euron kommer att falla som ett korthus"
30 nov 2011 "Satsa på offentliga sektorn"
28 nov 2011 "Måste vara redo för nya valutor"
27 nov 2011 "Hamiltons solidaritet gäller storbankerna"
24 nov 2011 "Vi måste ställa upp för krisländerna"
16 nov 2011 "Fel av Borg att banta nya finanstillsynen"
16 nov 2011 "Skuldkrisen beror inte på EU och euron"
1 nov 2011 "Var är Anders Borgs krishanteringsplan?"
25 okt 2011 "Det kommer att bli huggsexa om jobben"
23 okt 2011 "Vänsterns recept förvärrar krisen"
22 okt 2011 "Hökmark tomhänt inför krisen"
21 okt 2011 "Europa kan inte skjuta upp problemen"
10 okt 2011 "Företagens krav har skapat krisen"
3 okt 2011 "EU-skatt är inte den rätta lösningen"
2 okt 2011 "Ny EU-skatt löser inga problem"
30 sep 2011 "Avfärda inte EU-skatt på transaktioner"
28 sep 2011 "Förtroendet för EU:s ekonomi hänger på fyra S-röster"
28 sep 2011 "Euroexit hjälper inte Grekland"
27 sep 2011 "EU:s makt växer på bekostnad av löntagarna"
24 sep 2011 "Finansiella systemet är omätligt och sjukt"
18 sep 2011 "Borg bör inte ta paus från reformpolitiken"
8 sep 2011 "Stå utanför euron kan bli dyrt"
7 sep 2011 "Hamilton har fel på varje punkt"
6 sep 2011 "Sjöstedts råd klingar ihålligt"
6 sep 2011 "Fega ledare har skapat Europas kris"
2 sep 2011 "Låt Grekland lämna euron"
2 sep 2011 "Krisen måste lära V en läxa"
19 aug 2011 "Euroländer behöver inte låna ännu mer"
17 aug 2011 "Att utesluta euron är inte att ta ansvar"
14 aug 2011 "Frågan om euron är död"